

ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİNDE KAYIP VE KAÇAKLARIN ETÜT VE ANALİZİ

2. BASKI

Belediye Gelirlerinde Veri Analizi, Denetim ve Gelir Artırıcı Uygulamalar

Dr. Erkan Karaarslan

Ankara • 2026

YAYIN KÜNYESİ

Eser: Elektrik Tüketim Vergisinde Kayıp ve Kaçakların Etüt ve Analizi

Alt başlık: Belediye Gelirlerinde Veri Analizi, Denetim ve Gelir Artırıcı Uygulamalar

Yazar: Dr. Erkan Karaarslan

Yayıncı: Data Miners

Genişletilmiş baskı: 2026

Kitap ölçüsü: 16 × 24 cm

ISBN: Yayınevi tarafından eklenecektir.

Kapak, yayın numarası, ISBN, baskı bilgisi ve yayınevi adresi matbaa öncesi Data Miners tarafından kesinleştirilecektir.

© Dr. Erkan Karaarslan. Tüm hakları saklıdır. Kaynak gösterilerek kısa alıntılar dışında çoğaltılamaz.

ISBN: 978-625-91166-2-4

İKİNCİ BASKIYA ÖNSÖZ

Elektrik Tüketim Vergisi, belediye teşkilatı dışında hesaplanan ve tahsil edilen bir gelirdir. Belediye hesabına para gelmesi, verginin tamamının geldiğini göstermez. Hangi tüketimin hangi tedarikçi tarafından, hangi matrah ve oran üzerinden beyan edildiğini araştırmak; mevzuatı, kayıtların dilini ve elektrik piyasasını bilmeyi gerektirir. Bu kitabı, belediyelerin bu sorulara belgelerle cevap bulabilmesi için hazırladım.

İkinci baskıda hukuki çerçeveyi veri analiziyle genişlettim. Serbest tüketici anlaşmalarını, oran ve istisna hatalarını, mahsuplaşmayı ve sokak aydınlatmasını ele aldım. Yazışmaları ve hesaplamaları, tespitten sonuca ulaşan bir çalışma düzeni içinde değerlendirdim. Sayıştay bulgularını da ilgili konularla ilişkilendirdim.

Çalışmanın özel değeri, belediye uygulamalarını, yazışmaları, tüketim verilerini ve hesap örneklerini aynı inceleme yöntemi içinde buluşturmasıdır. Bir farkın gerçek vergi kaybı mı, dönem kayması mı, eksik belge mi olduğunu ayırt etmek; kayıtları karşılaştırmayı, açıklamaları sınamayı ve hukuki dayanağı kurmayı gerektirir. Kitabın özgün katkısı, uygulamadan gelen bu değerlendirme biçimini okuyucuyla paylaşmasıdır.

Yapay zekâ, erişebildiği metinleri özetleyebilir ve veri düzenlemeye yardımcı olabilir. Ancak kendisine sunulmayan belediye ve şirket kayıtlarını bilemez; yapılmamış bir saha incelemesinin sonucunu üretemez. Kaynak ve belge olmadan bu kitaptaki uygulama birikimini güvenilir biçimde yeniden kurması mümkün değildir. Akıcı bir cevap, işlemin incelendiğini veya bulunan farkın hukuken istenebilir olduğunu kanıtlamaz. Dolayısıyla yapay zekânın genel açıklamaları, burada sunulan belgeli değerlendirme ve mesleki muhakemenin yerini tek başına tutamaz.

Örneklerin, her belediyenin kendi verileri ve incelenen dönemin hukuki koşullarıyla değerlendirilmesini önemiştir. Bu baskının, belediyeye ait gelirin doğru belirlenmesine ve hakkaniyetle izlenmesine katkı sağlamasını diliyorum.

Dr. Erkan Karaarslan

ÖNSÖZ

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nda yer alan gelir kalemleri, öksüz kalmış niteliktedir. Bir tarafta Kanunu uygulayan idareler, diğer tarafta düzenleme yetkisine sahip idarenin farklılığı, Kanunda zaman içinde önemli yıpranmalara neden olmuş durumdadır. Gelirlerin birçoğu sembolik hale gelmiş birçoğunun da uygulama alanı kalmamıştır. Sosyal, teknolojik ve ekonomik gelişmelere Kanun metninde ve ikincil düzenlemelerde çözümler üretilmemektedir.

Belediye gelirleri uygulamasında bir başka önemli sorun, Vergi Usul Kanunu hükümlerinin belediye birimlerinde uygulanmasında yaşanan hukuki ve fiilî güçlüklerdir. Takdir komisyonlarının oluşturulmasından vergi incelemesine kadar uzanan bu güçlükler, belediye gelirlerinin etkin yönetimini zorlaştırmaktadır.

Belediye gelirleri alanındaki ayrıntılı çalışmalara, yaklaşık on beş yıl önce kıymetli dostum Sayın Ahmet Ozansoy ile birlikte başladık. Bu birikimi zamanla her bir gelir kalemini ayrı ele alan kitaplara dönüştürdük. İlk kitap Çevre Temizlik Vergisi oldu; ardından Tüm Yönleriyle Elektrik Tüketim Vergisi ve Belediye Gelirleri Usul Hukuku çalışmaları geldi.

Elektrik Tüketim Vergisinde tüketici ile verginin tahsilinden ve belediyeye aktarılmasından sorumlu kuruluş ayrılmalıdır. 2464 sayılı Kanunun 35 inci maddesinde tüketenler mükellef, elektrik enerjisini tedarik eden kuruluşlar ise satış bedeliyle birlikte vergiyi tahsil edip ilgili belediyeye yatırmakla sorumlu aktörler olarak düzenlenmiştir. Tahsilatın tedarikçi üzerinden yürütülmesi, belediyenin gelir üzerindeki hukuki konumuyla fiilen erişebildiği verinin kapsamını ayrı değerlendirmeyi gerektirir.¹

Verginin tedarikçi kayıtları üzerinden hesaplanması, belediyenin gelir takibinde veri erişimini ve kayıtların karşılaştırılmasını önemli hâle getirir. İncelemede hukuki yetkinin bulunması ile bu yetkinin kullanılmasına elverişli verinin zamanında ve uygun kapsamda edinilmesi ayrı sorular olarak ele alınmalıdır.

¹ 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu, m. 35; ikinci fıkrayı değiştiren 5784 sayılı Kanun, m. 14 (RG 26.07.2008, 26948). Değişiklik metni: <https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D23/Y2/T1/KanunMetni/0df997a5-9b72-46aa-bf9d-e3f0cba9d596.html> . İdari açıklama için GİB, 02.05.2012 tarihli B.07.1.GİB.4.35.17.02-032-478 sayılı özelge: <https://gib.gov.tr/mevzuat/kanun/449/ozelge/37262> (erişim 13.10.2026). Özelge, somut başvuruya ilişkin idari görüştür.

Şimdi Elektrik Tüketim Vergisi: Kayıp ve Kaçakların Etüt ve Analizi Başlığında topladığımız bu çalışmada amaç, bu vergide yaşanan kayıp ve kaçağın analizinin sağlanarak belediye gelirlerinde artış sağlanmasıdır. Belediyelerin en önemli özgelirlerinden bir tanesi olan Elektrik Tüketim Vergisinde veriyi üretebilecek olan Elektrik Dağıtım Şirketleri ve EPIAŞ'ın gerekli olan verileri üretmemesi/üretmemesi ve Sokak Aydınlatma Bedellerinin mahsubunda yaşanan önemli sorunlar nedeniyle belediyeler elektrik tüketim vergisinde alması gereken gelirleri tam olarak alamamaktadır.

Bu çalışmanın belediyelerin gelir birimlerine uygulamada yararlanabilecekleri bir inceleme yöntemi sunmasını diliyorum. Yeni baskılar ve uygulamadan gelecek değerlendirmelerle kitabın daha da gelişeceğine inanıyorum.

Dr. Erkan Karaarslan

“İyi arkadaşlar, iyi kitaplar, huzurlu bir vicdan: ideal hayat budur.”

Mark Twain

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİ MEVZUATINA İLİŞKİN GENEL AÇIKLAMALAR	13
1-ELEKTRİK VE HAVAGAZI TÜKETİM VERGİSİNİN KONUSU:.....	15
2-ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİNİN MÜKELLEFİ VE SORUMLUSU:.....	16
3-ELEKTRİK VE HAVAGAZI TÜKETİM VERGİSİNİN İSTİSNALARI:	17
3.1. Giriş.....	17
3.2. Sağlık ve Sosyal Hizmet Tesisleri	19
3.3. İbadethaneler	20
3.4. Panayır ve Fuarlar.....	20
3.5. Elektrik ve Havagazı Üreten Dağıtım ve Tüketim Müesseseleri	22
4-ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİNDE İSTİSNA VE MUAFİYETLERLE İLGİLİ TEREDDÜT EDİLEN HUSUSLAR:	22
4.1. Tarım Kredi Kooperatiflerinin Durumu	22
4.2. Belediyelerin Durumu	23
4.3. Organize Sanayi Bölgelerinin Ortak Alanlarında Kullanılan Elektriğin Durumu.....	23
4.4. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)'nın Durumu	24
5- ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİNİN MATRAHI VE ORANI:	25
5.1. Verginin Matrahı.....	25
5.2. Verginin Oranı.....	26
6-ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİNİN BEYAN VE ÖDENMESİ:	28
6.1. Genel Olarak Beyan ve Ödeme.....	28
6.2. Beyanname Örneği	30
6.3. Beyan Esasına Dayalı Yapının Çöküşü	30
2. BÖLÜM ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİNDE CEZA UYGULAMASINA İLİŞKİN HÜKÜMLERİN AÇIKLANMASI.....	33
1-ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİNDE CEZA UYGULAMASI:	35
1.1.Genel Olarak	35

1.2.Uygulanacak Olan Usulsüzlük Cezası	35
2- CEZALARDA İNDİRİM YAPILMASI:	37
3- CEZALI OLARAK ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİ ALINMASININ HUKUKİ SÜREÇLERİ:	38
3. BÖLÜM ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİ BÜTÇE VE MUHASEBESİ	41
1-ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİ BÜTÇESİ:	43
2-ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİ MUHASEBESİ:	43
4. BÖLÜM BELEDİYELERİN ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİNDE KAYIP VE KAÇAKLARININ ETÜT VE ANALİZİ.....	45
1-GENEL OLARAK.....	47
2-İNDİRİMLİ ORANA TABİ OLMADIĞI HALDE İNDİRİMLİ ORANA TABİ İŞLEM GÖREN MÜKELLEFLERİN ETÜT VE ANALİZİ:.....	50
3- ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİNDEN MUAF OLMADIĞI HALDE MUAF OLARAK İŞLEM GÖREN MÜKELLEFLERİN ETÜT VE ANALİZİ:.....	52
4- VERGİYE TABİ TUTULAN ALANLARDA BULUNDUĞU HALDE VERGİYE TABİ İŞLEM GÖRMİYEN MÜKELLEFLERİN ETÜT VE ANALİZİ:	53
5- SERBEST TÜKETİCİ ANLAŞMASI İLE ELEKTRİK SATAN DAĞITICI FİRMALARDAN HIÇ BEYAN VERMEYEN YA DA EKSİK BEYAN VERENLERİN ETÜT VE ANALİZİ:	54
6- DAĞITIM BÖLGESİ İÇİNDE ELEKTRİK ÜRETİMİ OLUP BELEDİYE SORUMLULUK ALANINDAKİ TÜKETİMİ İLE MAHSUPLAŞANLARIN ANALİZİ:	59
7- DAĞITIM BÖLGESİ DIŞINDA ELEKTRİK ÜRETİMİ OLUP BELEDİYE SORUMLULUK ALANINDAKİ TÜKETİMİ İLE MAHSUPLAŞANLARIN ANALİZİ:	64
8- SOKAK AYDINLATMA BEDELLERİ İLE ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİNİN MAHSUPLAŞTIRILMASI KAYNAKLI SORUNLAR:	66
9- KREDİ KARTI İLE YAPILAN VERGİ TAHSİLATLARININ HESABA YANSIMA SORUNU:	69
10- GEÇ ÖDENEN ELEKTRİK PARASINA YANSITILAN FAİZLERİN VERGİLERLE EŞLEŞTİRME SORUNU:.....	70
11- SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME:	72

5. BÖLÜM BELEDİYE ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİNDE VERİ TEMELLİ KAYIP VE KAÇAK ANALİZİ.....	75
1. KAYIP VE KAÇAK KAVRAMININ MALİ YÖNETİM AÇISINDAN YENİDEN TANIMLANMASI	77
2. ETV VERİ ENVANTERİ VE VERİ SÖZLÜĞÜNÜN KURULMASI.....	78
3. DAĞITIM ŞİRKETİ; EPİAŞ VE BELEDİYE VERİLERİNİN EŞLEŞTİRİLMESİ..	80
4. AYLIK BEYAN – TAHAKKUK TAHSİLAT MUTABIKI.....	81
5. ORAN, TARİFE VE İSTİSNA ANALİTİĞİ	83
6. ZAMAN SERİSİ, SAPMA VE ANOMALİ ANALİZİ	84
7. SERBEST TÜKETİCİ VE TEDARİKÇİ PORTFÖY HAREKETLERİNİN İZLENMESİ.....	85
8. LİSANSIZ ÜRETİM, ÖZ TÜKETİM VE MAHSUPLAŞMA VERİSİNİN ANALİZİ	87
6. BÖLÜM RİSK ESASLI DENETİM VE GELİR GÜVENCE SÜRECİ	89
1. ETV DENETİM ORGANİZASYONU VE GÖREV AYRILIĞI.....	91
2. VERİ TALEP YAZILARI VE BELGE YÖNETİMİ	92
3. RİSK PUANLAMA VE ÖNCELİKLENDİRME MODELİ	94
4. ÖRNEKLEME, TAM SAYIM VE SAHA DOĞRULAMASI.....	95
5. FARK VERGİ HESABI VE HESAP CETVELİ STANDARDI.....	97
6. TARH, TAHAKKUK, TEBLİĞ VE TAHSİL ZİNCİRİ	98
7. DÖNEM, ZAMANAŞIMI VE DÜZELTME İLİŞKİSİ.....	100
8. İTİRAZ, SAVUNMA VE UYUŞMAZLIK DOSYASININ HAZIRLANMASI ...	101
7. BÖLÜM ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİNDE UYGULAMA SENARYOLARI VE ÖRNEK HESAPLAMALAR.....	103
1. VERGİLENDİRMEDE YÜZDE 5 YERİNE YÜZDE 1 ÜZERİNDEN VERGİ ORANININ UYGULANMASI	105
2. HAKSIZ İSTİSNA VEYA MUAFİYET UYGULAMASI.....	106
3. BEYAN VERMEYEN TEDARİKÇİ.....	108
4. KIRSAL MAHALLE KAYNAKLI SINIFLANDIRMA HATASI	109
5. AYNI DAĞITIM BÖLGESİNDE ÜRETİM VE TÜKETİM MAHSUPLAŞMASI.....	110

6. FARKLI DAĞITIM BÖLGESİNDEKİ ÜRETİMLE MAHSUPLAŞMA.....	112
7. SOKAK AYDINLATMA MAHSUBU.....	113
8. KREDİ KARTI TAHSİLATI, GECİKME VE DÖNEM KAYMASI.....	115
8. BÖLÜM KAYIP TESPİTİNDEN SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİR GÜVENCESİNE BELEDİYELER İÇİN KURUMSAL MODEL VE REFORM ÖNERİLERİ.....	117
1. ETV İÇ KONTROL MODELİ VE KONTROL TAKVİMİ	119
2. YÖNETİM GÖSTERGELERİ VE ETV GELİR GÜVENCE PANOSU	120
3. 30 GÜNLÜK ETV İNCELEME PROGRAMI	121
4. 90 GÜNLÜK GELİR ARTIRMA VE DÜZELTME PROGRAMI.....	122
5. GÖREV TANIMLARI VE SORUMLULUK MATRİSİ	124
6. ETV YAZILIMI İÇİN ASGARİ FONKSİYONEL ŞARTLAR	125
7. MEVZUAT VE VERİ PAYLAŞIMI İÇİN REFORM ÖNERİLERİ	126
8. SONUÇ: YENİ GELİR YARATMAK DEĞİL, KAYBOLAN GELİRİ BULMAK	127
9. BÖLÜM KAVRAMLAR, KONTROL SÖZLÜĞÜ VE UYGULAMA NOTLARI ..	129
EK-1. ELEKTRİK TÜKETİM VERGİSİNDE KIRSAL MAHALLE UYGULAMASI	144
EK-2 YILLAR İTİBARIYLA USULSÜZLÜK CEZALARININ MİKTARI	147
EK-3 BEYANA DAVET.....	148
EK-4 TAKDİR KOMİSYONUNA İLİŞKİN YAZILAR.....	149
EK-5 VERGİ CEZA İHBARNAMESİ	152
EK-6 2464 SAYILI BELEDİYE GELİRLERİ KANUNU	153
EK-7 YAZIŞMA ÖRNEKLERİ.....	169
EK-8 VERGİ USUL KANUNUNA GÖRE VERGİNİN TARHI	171
EK-9 – AYLIK ETV VERİ TALEP ŞABLONU	190
EK-10 – ETV RİSK TARAMA KONTROL LİSTESİ	191
EK-11 – BULGU FORMU.....	192
EK-12 – 30 GÜNLÜK İNCELEME TAKVİMİ	193
EK-13 – YÖNETİM PANOSU İÇİN AYLIK GÖSTERGELER.....	194
EK-14 – VERİ KALİTESİ KONTROL FORMU.....	195